

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

38. TÝDEN (18.9.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Na mladé cibuli začínají škodit třásněnky, kam se přesunují ze sklizených porostů. Počasí je příznivé pro kladení molic, které dokončí vývoj až v říjnu - líhnutí dospělců ve skladu. Místy škodí dřepčící. Pokračuje slabý nálet mšice broskvoňové a růst kolonií mšice zelné. Početnost zápředníčků a bělásků zůstává stejná, škodlivé výskyty housenek zatím nezjištěny. Vzrůstá aktivita drátovců, na okrajích mohou škodit plzáci.

Brokvovitá zelenina - nejpočetnější zůstává molice, které vyhovuje teplé, slunečné počasí, pokračuje v kladení, přítomnost vývojových stádií bude až do sklizně. V některých lokalitách přetrvává vysoký výskyt dřepčίκů, kteří migrují krajinou a hledají vhodné porosty. Ve vyšších počtech se mohou vyskytnout i dospělci dřepčícíka olejkového, kteří se dokáží prožrat i do velkých hlávek zelí. Místy je vyšší početnost zápředníčků, na podzim se snižuje intenzita ochrany proti dalším škůdcům, tak mohou housenky škodit i při nižším výskytu dospělců, stejně jako bělásci. Jednotlivě se vyskytují dospělci třásněnek, občas i vrtalek. Přežívající kolonie mšice zelné se rozrůstají, ale ve většině porostů nejsou. Pokračuje slabý nálet mšice broskvoňové, ale na brukvovité zelenině, na rozdíl od řepky, zpravidla neškodí, přenos viróz je významný v jiných zeleninách.

Ostatní zelenina - třásněnky začínají škodit na mladé cibuli s několika listy, vzcházející cibule s jedním tenkým listem pro ni není zatím atraktivní. S koncem léta se začínají přesouvat k povrchu drátovci, kteří mohou poškodit brambory a další podzemní části rostlin. Vlhká půda vyhovuje pochmurnatce, monitorovat výskyt dospělců na žlutých lepových deskách. Na okrajích mohou škodit plzáci.

Riziková: molice, dřepčící, drátovci, zápředníček, housenky, třásněnky, mandelinky

Molice vlašovičnicková

- hezké počasí jí vyhovuje, přeletuje mezi porosty a s nižší intenzitou ochrany může založit silnou populaci, která se bude líhnout ve skladech nebo na prodejnách. Hlavním zdrojem jsou molice ze zelenin, napadené porosty zaorat co nejdříve po sklizni.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhoduje o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- škodlivost v závislosti na oblasti, někde jsou velmi hojní (desítky brouků/rostlinu), jinde sporadicky, v závislosti na ochraně a přítomnosti lapacích rostlin v krajině v podobě vzešlých výdrolů řepek nebo hořčice v meziplodinách.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Za vysokých teplot je nižší účinnost přípravků, mechanickou bariérou je zakrytí sítěmi. Ponechání výdrolu řepky a výsev hořčice (meziplodiny) na pozemcích, kde se nepěstuje brukvovitá zelenina, odláká část dospělců od porostů zelenin.

Drátovci

- stěhují se k povrchu, začíná podzimní perioda škodlivého výskytu.

Monitoring - půdní výkopky nebo vyrýpnout rostlinu i se zeminou.

Ochrana - citlivé plodiny (brambory, kořenová zelenina...) z pozemků s drátovci sklídit přednostně co nejdříve, čím déle zůstanou na pozemku, tím vyšší bude procento škod.

Zápředníček polní

- létá podzimní generace, občas housenky, při nižší intenzitě ochrany proti jiným škůdcům může dojít k překročení prahu škodlivosti i při nižším počtu dospělců než začátkem léta.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělčům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Bělásek řepový

- tento druh je jedním z mála denních motýlů, kteří jsou letos v přírodě k vidění. Škodlivost na podzim vzrůstá z důvodu nižší intenzity ochrany proti jiným škůdcům, která citlivé housenky bělásky reguluje. Škodí především v hlávkách zelí a kapusty, kdy 1 housenka poškodí 1 hlávku.

Monitoring - zelenožlutá vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, housenky jsou zelené se žlutými tečkami na boku, tělo je pokryté drobnými, hustými chloupky. Místo žíru se pozná podle trusu na listech a v paždí listů.

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Housenky můr

- může škodit více druhů, na sledovaných lokalitách se vyskytují vzácně (letos je výskyt podprůměrný).

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Mšice zelná

- výskyt je nízký, na většině ploch pod prahem pozorovatelnosti. V napadených porostech z dřívějšího období dochází k výraznému růstu kolonií.

Monitoring - okřídlení i bezkřídlí jedinci na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách.

Ochrana - většinou regulovány ochranou proti dalším škůdcům, částečně i užitečnými organismy. Mšice ukryté v hlávkách kontaktní přípravky nezasáhnou.

Třásněnky

- dospělci i nymfy začínají škodit na mladé cibuli s několika listy, suché a teplé počasí jí

vyhovuje, škodlivost bude vzrůstat. Vzešlá cibule s jedním listem pro ně není zpravidla atraktivní, do ní se nastěhují až později. Na brukvovitou zeleninu přilétají noví jedinci, kteří mohou pronikat do hlávek zelí, kde se v místě sání tvoří nádorky.

Monitoring - tmaví i světlí dospělci a nymfy jsou volně na listech, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i třásněnku.

Mandelinka bramborová

- sledování ukončeno, škodit může po celé letní období.

Užitečné organismy

- na lokalitách se mšicemi jsou občas larvy a kukly pestřenek, mšicomaři a jejich hyperparazitoidi, larvy dravých bejlomorek. V porostech se záplodníčkem se vyskytují lumci rodu *Diadegma*.

Poškozené listy cibule třásněnkami - na jedné rostlině může být několik nymf a dospělců

S poklesem intenzity ochrany se začínají rozrůstat kolonie mšice zelné, napadené rostliny krní a již nedoženou zpoždění v průstu. V kolonii jsou oranžové larvy dravých bejlo morek i mšicomaři, ale počet je zatím nízký a nestačí regulovat přírůstek mšic.

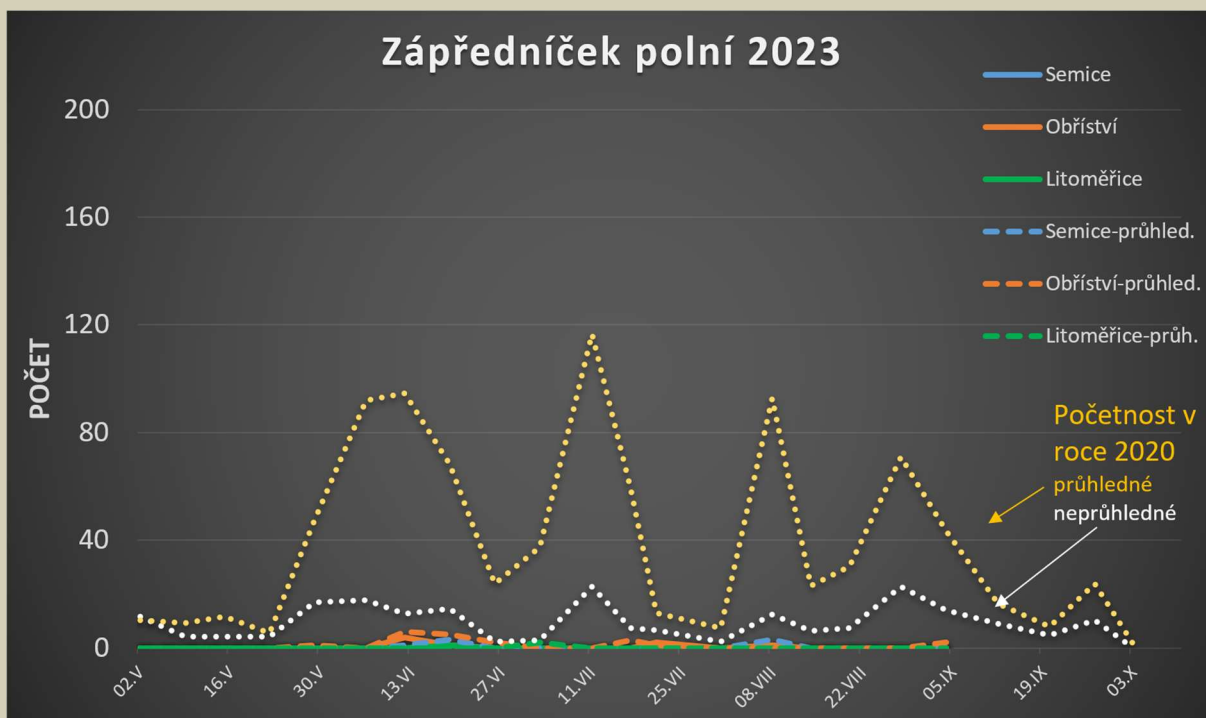
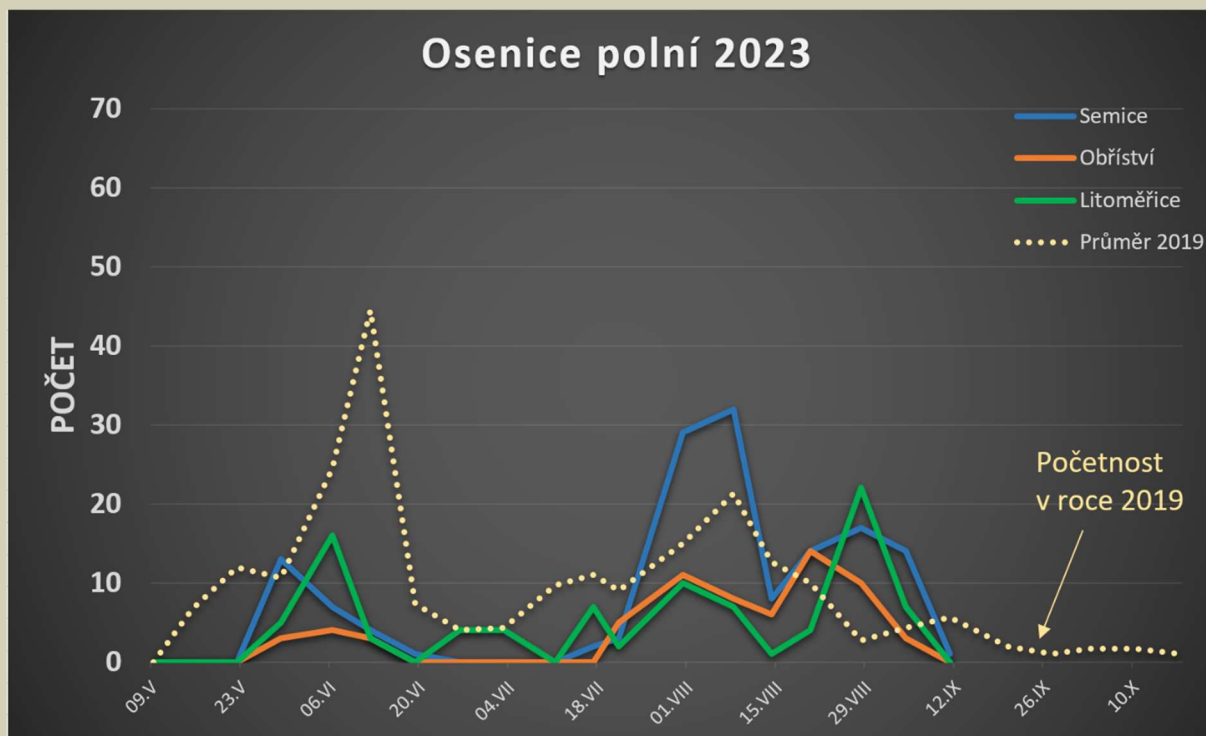
Za sucha zalézají drátovci hlouběji do hlíz, ze kterých koukají jen konce těl

Odchyt **osenice polní** a **zápředníčka** do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě

Osenice - většina motýlů 2. generace dolétala, ale v malém počtu budou naletovat až do října, početnost nízká, riziko škod nízké

Zápředníček - létá poslední generace dospělců, lokálně může škodit, v letošním roce do lapáků z neznámého důvodu téměř nelétají (odchyty neodpovídají výskytu)

Odchyt můry kapustové do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v roce 2021 (průměr ze všech 3 lokalit)
- létá 2. generace, početnost zatím podprůměrná, ale housenky mohou škodit až do října

